

Erillisliite nro:

Maakuntahallitus 25.11.2019

Erillisliite nro 4, § 177

Yhdistää puoli Suomea

HANKKEELLA VAHVA TARVE JA TAHTOTILA

#ITÄRATA

ITÄRATA

Itärata yhdistää puoli Suomea

HANKKEELLA VAHVA TARVE JA TAHTOTILA

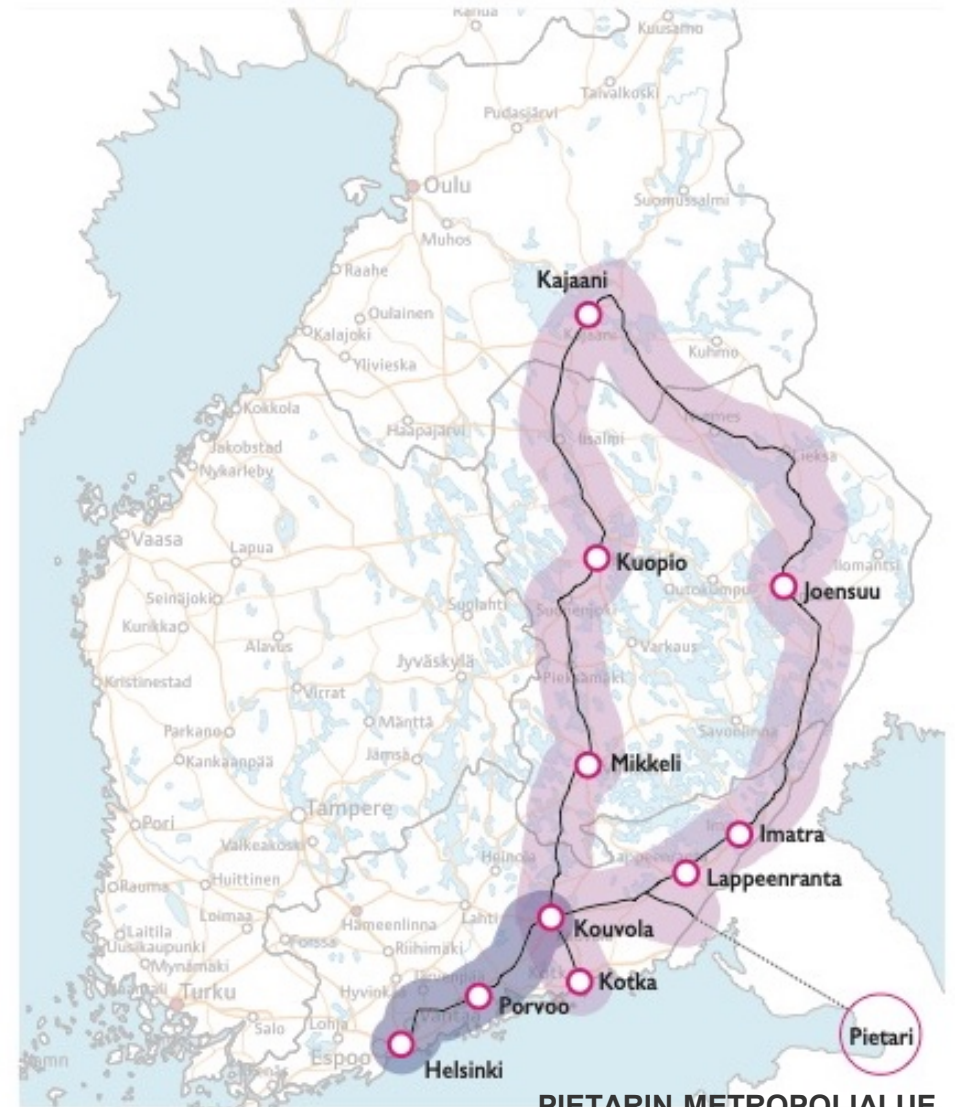
#ITÄRATA

Kouvola®

Itärata – puoli Suomea liikkeellä

- Vetovoimaa ja elinvoimaa itäiseen Suomeen
- Vaikutusalueena seitsemän maakuntaa
- Yli kaksi miljoonaa asukasta, yli 900 000 työpaikkaa
- Kolmen tunnin junat Kuopiosta, Joensuusta ja Pietarista Helsinkiin
- Tunnissa Kouvolaista Helsinkiin

Miksi Itärata?

- Itärata on ratkaisu, jolla voidaan kääntää itäisen Suomen kehitys nousuun. **Alueen taloudellinen kehittyminen edellyttää**, että liikenneyhteydet parannetaan vastaavalle tasolle kuin Länsi-Suomessa.
- **Itärata lyhentää merkittävästi matka-aikaa:** lentoasemalle pääsee Kouvolaan 45 minuutissa, Kuopiosta ja Joensuusta 3 tunnissa.
- Hanketta tukevat itäisen Suomen **5 maakuntaa ja 12 kaupunkia** sekä kaikki alueen kauppakamarit ja yrittäjäjärjestöt.
Kuopio, Kouvola, Joensuu, Lappeenranta, Mikkeli, Porvoo, Kajaani, Imatra, Iisalmi ja Pieksämäki ovat käynnistäneet Itäradan hankeyhtiövalmistelun ja haluavat edistää sitä pikaisesti yhteistyössä valtion kanssa.

Parempi saavutettavuus – lisää kasvua

Helsingistä lentoaseman ja Porvoon kautta kulkevan Itäradan **taloudelliset vaikutukset ovat myönteisiä alueen kehitykselle ja saavutettavuudelle (Väylävirasto):**

- Huomattava merkitys **koko Itä- ja Kaakkois-Suomen kehitykseen ja kasvuun.**
- **Yhteys lentoasemalle paranee:** tärkeää yritysten sijoittumisen ja päivittäisen matkustamisen kannalta.
- **Liikenneverkon kehittäminen** vaikuttaa yritysten sijoittumiseen, työpaikkoihin, asukasmäärään ja koko alueen elinvoiman kasvuun: **asumisen ja työpaikan sijainnin valinnan joustavuus lisääntyy, työmarkkinoiden toimivuus ja työllisyysaste paranee sekä työmarkkina-alue laajenee.**

Nopeasti perille

Itärata yhdistettynä pääkaupunkiseudun Lentorataan lyhentää merkittävästi matka-aikoja. Nopealla junakalustolla (300 km/h) Itärata toisi niin Joensuun, Kuopion ja Pietarin kolmen tunnin päähän Helsingistä.

- Kouvolasta Helsinkiin jopa alle tunnissa ja Helsinki-Vantaan lentokentälle 45 minuutissa. Mikkelistä Helsinkiin kahdessa tunnissa.
- Yhteyksien nopeuttaminen lisää matkustajakysyntää ja junaliikenteen tarjontaa.

Taloudellisesti kustannustehokkain

- Kaksiraiteisena ja nopealle junakalustolle sopivana hanke maksaisi 1,7 miljardia Lentoradalta Kouvolaan.
- Mikäli valtion budjettirahoitus ei ole riittävä Itäradan toteuttamiseksi, rahoituksessa on mahdollisuus hyödyntää **hankeyhtiömallia**.
- Täysimääräisten hyötyjen saavuttamiseksi myös Savon ja Karjalan radan sekä Kouvola-Kotka ja Luumäki-Vainikkala -ratojen investoinnit ovat välttämättömiä – niitä edellyttävät jo Itä-Suomeen suunnitteilla olevat laajat investoinnit teollisuuteen.

Kansallisesti merkittävät 2020–2040-lukujen ratahankkeet

SUOMIRATA

2,7 miljoonaa asukasta
1,2 miljoonaa työpaikkaa

Helsinki-Tampere -ratalinjaus
sisältäen **Lentoradan**
Kustannusarvio
6,6 miljardia euroa*

TUNNIN JUNA

1,6 miljoonaa asukasta
740 000 työpaikkaa

Kustannusarvio
2,8 miljardia euroa*

ITÄRATA

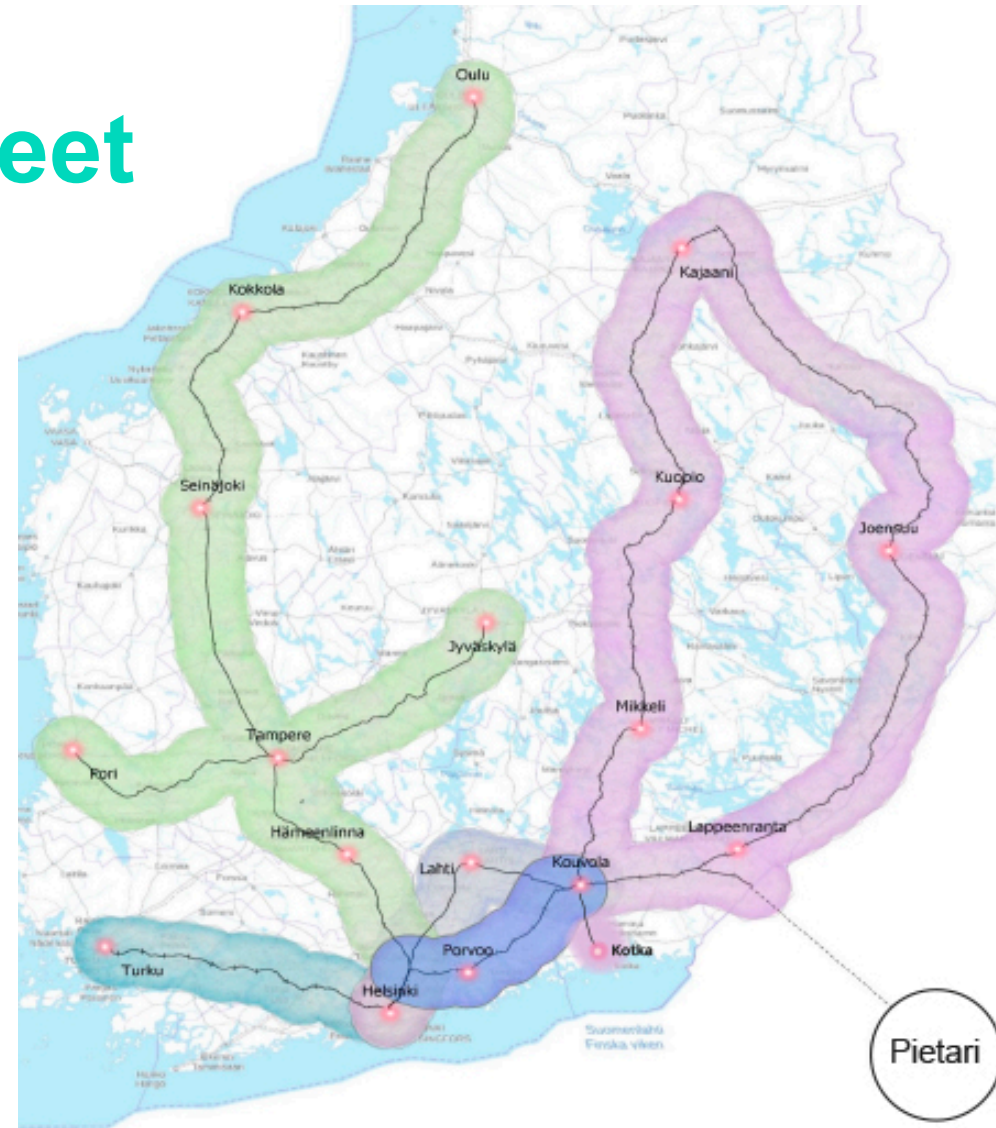
1,9 miljoonaa asukasta
845 000 työpaikkaa

**Helsinki-Vantaan lentoasema-
-Porvoo-Kouvola** -ratalinjaus
Kustannusarvio
1,7 miljardia euroa*

PIETARIN METROPOLI-ALUE

6 miljoonaa asukasta

* Väyläviraston alustava arvio

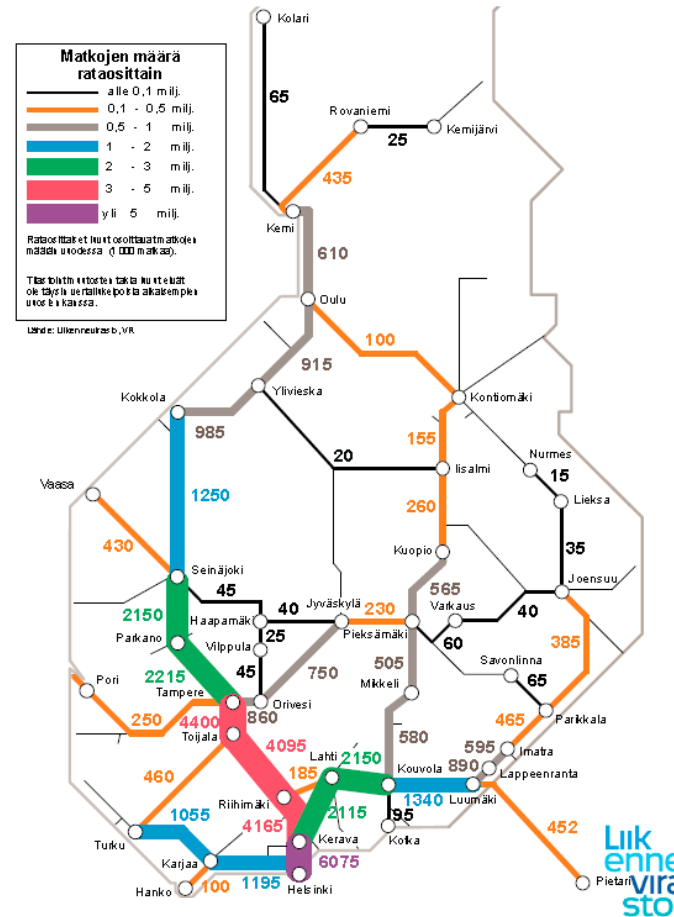
Henkilöliikenteen kehitys

Liikenteen kehitys 2016–2018

- Lahti-Kouvola **+25 %**
- Savon rata Kouvolasta pohjoiseen **>+16 %**
- Karjalan rata Kouvolasta itään **>+22 %**
- Kansainvälinen liikenne **+22 %**

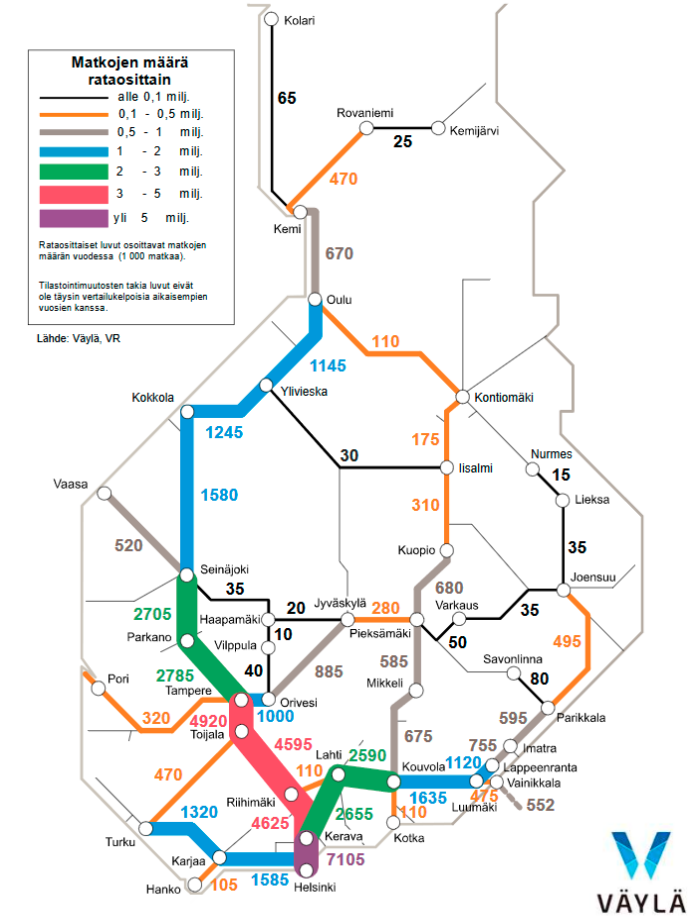
Henkilöliikenteen matkat vuonna 2016

Kaukoliikenne 12,047 milj. matkaa

Henkilöliikenteen matkat vuonna 2018

Kaukoliikenne 13,584 milj. matkaa

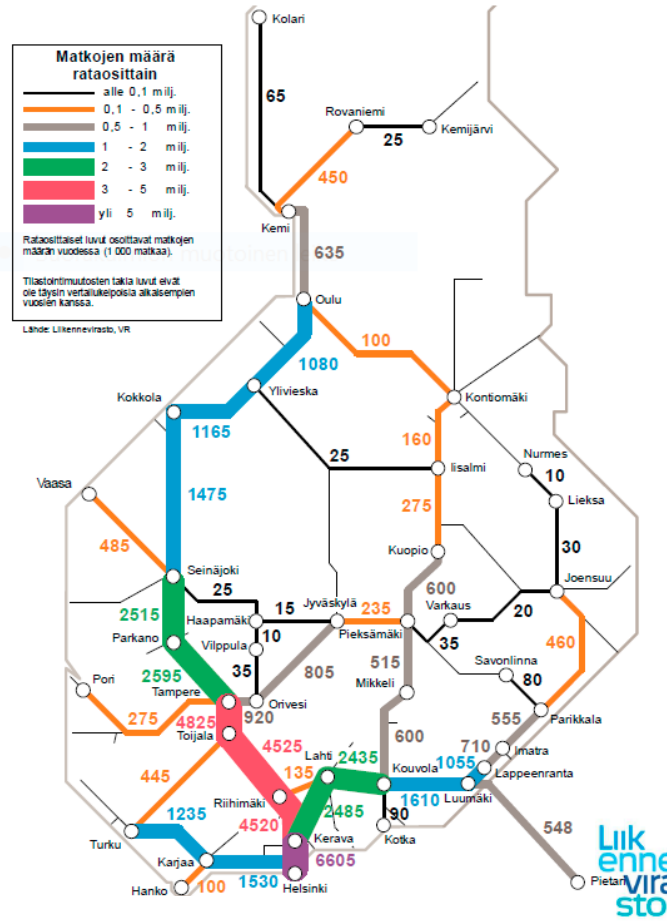

Henkilöliikenteen ennusteet

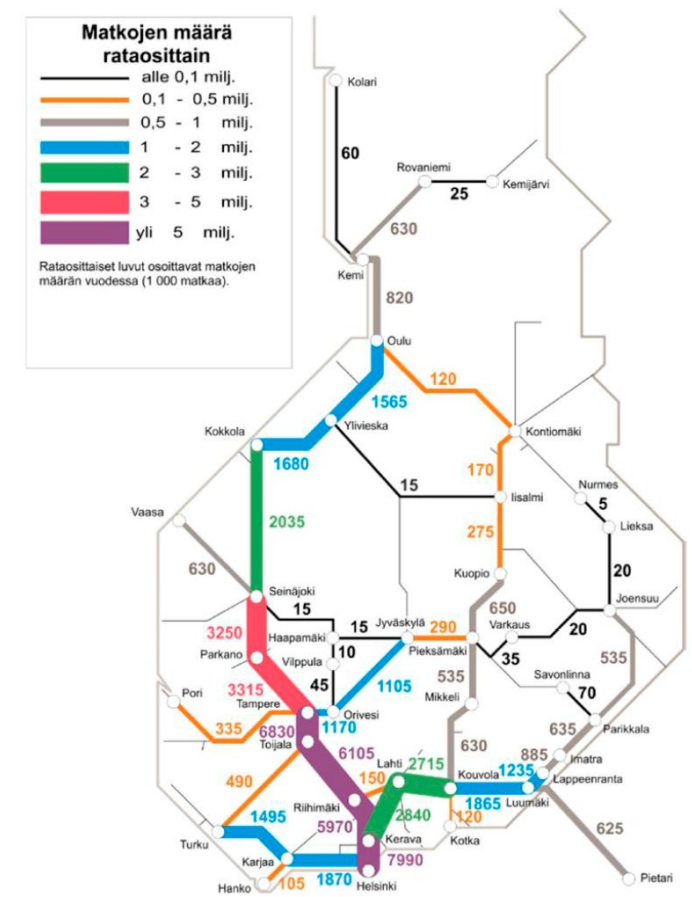
Liikenne-ennuste 2017–2030, toteutuminen vuonna 2018

- Lahti-Kouvola **99 %**
- Savon rata Kouvolaan pohjoiseen **107 %**
- Karjalan rata Kouvolaan itään **>89 %**
- Kansainvälinen liikenne **>88 %**

Henkilöliikenteen matkat vuonna 2017
Kaukoliikenne 13,012 milj. matkaa

Vuoden 2030 ennustetut matkojen määrät rataverkolla

Maakuntakaavoitus

- Kaavaehdotukset tulevat julkisesti nähtäville syys-lokakuussa.
- Maakuntavaltuustojen hyväksymiskäsittelyt kesäkuuhun 2020 mennessä.

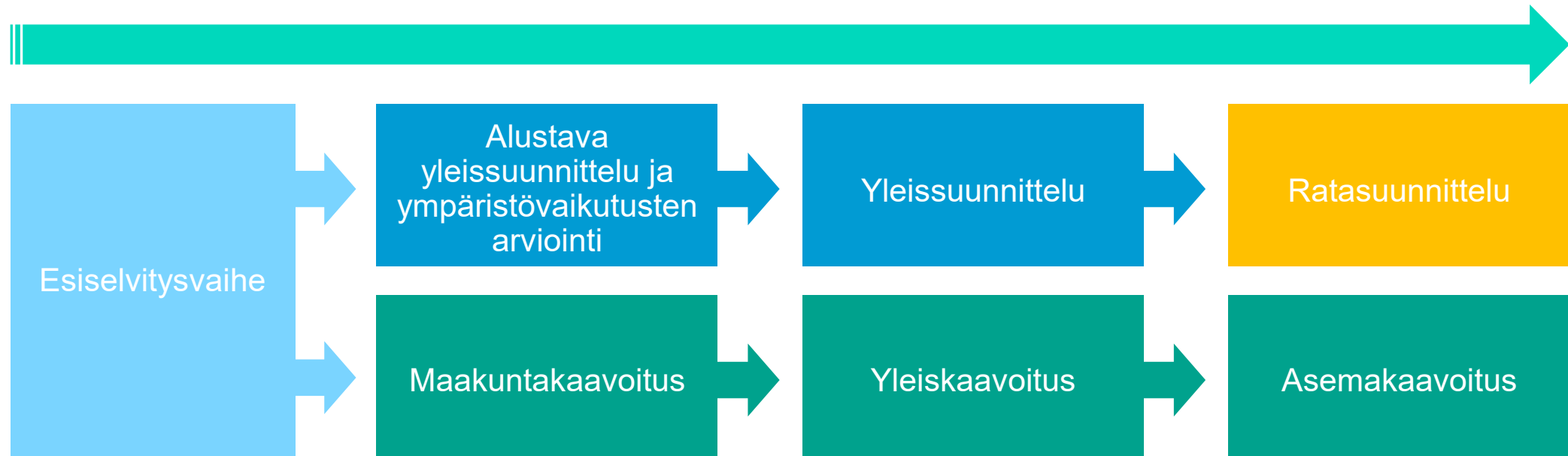

KYMEN
LAAKSON
LIITTO

2040
MaakuntaKAAVA

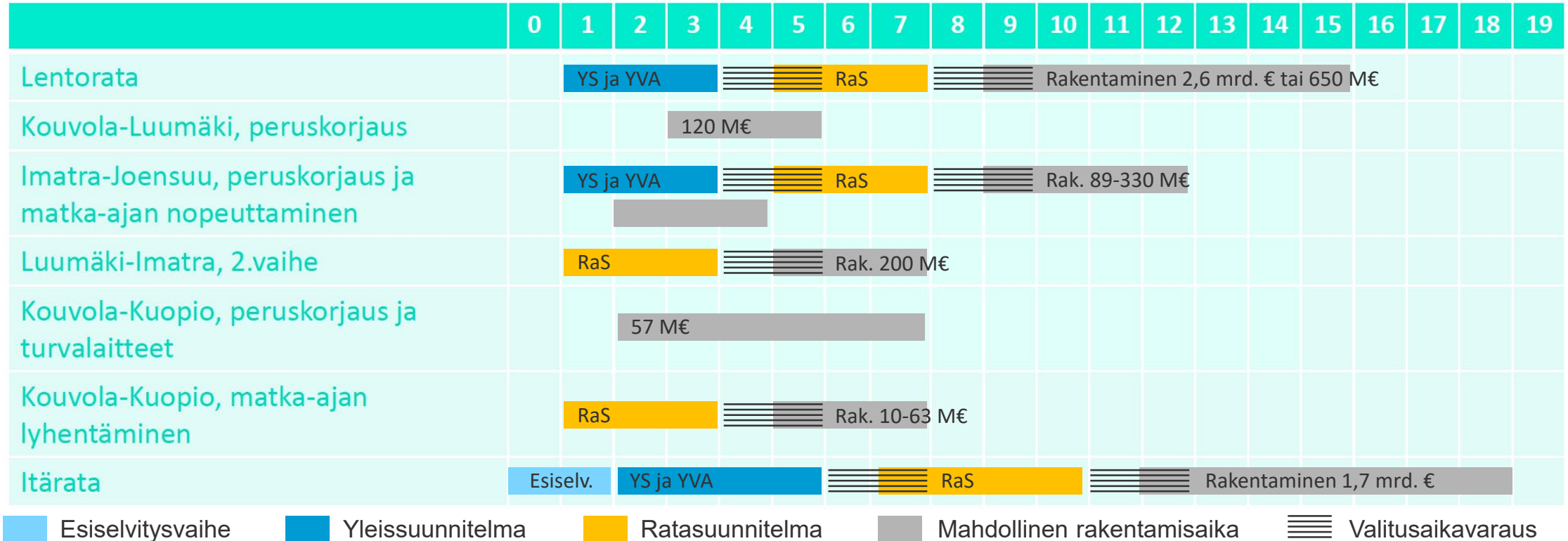
Ratahankkeiden suunnitteluvaiheet

Lähde: LVM

Itäradan kehittäminen

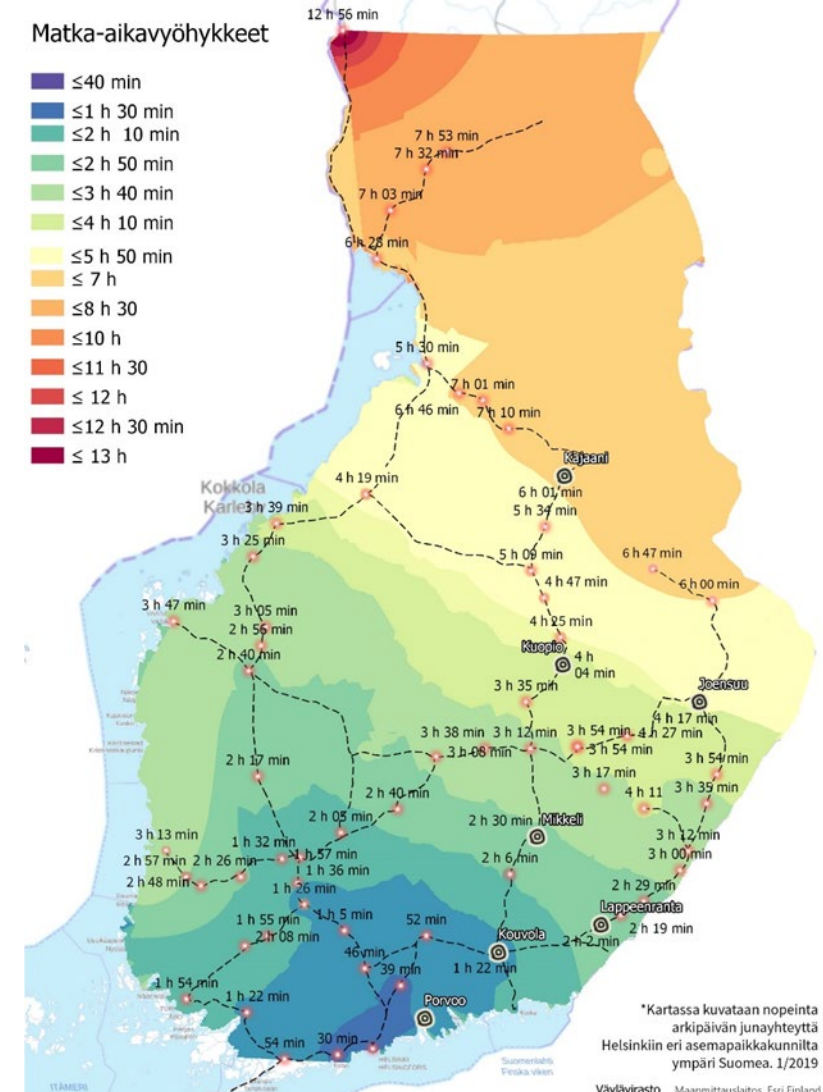
Jana-aikataulu on suuntaa-antava esitys tarvittavien suunnitteluvaiheiden ja toteutuksen kestosta (vuotta). Peruskorjausten tms. osalta aikataulu kuvaa myös sitä, kuinka lähellä tarve on. Hankkeiden jatkosuunnittelusta tai toteutuksesta ei ole päätöksiä.

Lähde: Väylävirasto

Itäradan elinvoimavaikutuksia

- **Saavutettavuuden ja aluekehityksen välinen yhteys**
- Liikenneinvestointien ja -infran **myönteiset stimulointi- ja sykäysvaikutukset** alueen muuhun kehitykseen ja kehittämiseen
- Saavutettavuuden parantaminen ja parantumisen **elinehtoja muille myönteisille kerrannaisvaikutuksille**
- **Alueliikkuvuuden ja saavutettavuuden välinen vahva keskinäisriippuvuus**
- Liikennekäytävästä **kasvukäytäväksi ja -vyöhykkeeksi**

Vihrein
alinta^{VR}

2

06:10	IC 4
Helsinki	Helsingfors
Kouvola	

2 3

Karjalan ja Savon radan hanketilanne

15.11.2019

Karjalan rata - käynnissä olevat hankkeet

Luumäki-Imatra -ratahanke

- Luumäen kunnan sekä Lappeenrannan ja Imatran kaupunkien alueelle
- Rataosuus Luumäki-Imatra on Suomen **vilkkain yksiraiteinen rataosuus**
- Liikenteen määrän odotetaan **kasvavan voimakkaasti**
- Tavaraliikenteen lisäksi yhteys on **tärkeä osa henkilöliikenteen reittejä** Helsinki–Kouvola–Imatra–Joensuu.
- Hankkeen kokonaispituus on 56 kilometriä. Valmis 2023.
- Hankkeelle on myönnetty rahoitusta 189 M€.

Imatrankosken ylikulkusilta ja ylikäytävä

- Suunnittelu vuoden 2019 aikana
- Toteutus vuosina 2020 ja 2021 yhteistyössä Imatran kaupungin kanssa
- Kokonaiskustannukset noin 2 480 000 €

Joensuun ratapiha

- Elinkaaren lopussa oleva **raiteen päällysrakenteen** uusiminen sekä **vanhanaikaisen turvalaitoksen** uusiminen vastaamaan nykyajan vaatimuksia
- **Tavararatapihan raiteistomallin** muutoksilla tavoitellaan joustavampaa ja kapasiteetiltaan suurempaa liikennöintiä ja parempaa palvelutasoa.
- **Henkilöratapihan muutostöiden** tavoitteena on palvelutason parantaminen ja laiturijärjestelyjen ja kulkuyhteyksien saattaminen nykymääräysten ja ohjeiden mukaiseksi. Suunnitelmassa huomioidaan Joensuun kaupungin eri liikennemuotoja yhdistävä matkakeskushankesuunnitelma.
- Toimenpiteet sovitetaan **tulevalle liikennetarpeelle** huomioiden ostoliikenteen mahdolliset muutokset alkavalla sopimuskaudella sekä mahdollistaen pidemmän aikavälin liikennetarpeet.
- Eduskunta myönsi v. 2019 II lisätalousarviossa Joensuun ratapihan parantamiseen valtion osuutta koskevan 74 milj. euron sopimusvaltuuden, ja kohteen toteuttaminen voidaan aloittaa.

Karjalan rata - suunnitteilla

Imatra-Imatrankoski-raja

- **Yleissuunnitelma** valmistuu v. 2019 aikana.
- Seuraava suunnitteluvaihe on **ratasuunnitelma**, kesto n. kolme vuotta. Ratasuunnitelman käynnistämisestä ei ole päätöksiä.
- **Imatra–valtakunnan raja** -välille v. 2014 laaditussa yleissuunnitelmassa (jota ei ole viety ratalain mukaiseen hallinnolliseen käsittelyyn), kustannusarvio oli 83M€ (Maku 2010=100, pisteluku 130).
- Mikäli hanke toteutetaan vaiheittain kustannukset ovat: I-vaihe 45 M€ ja II vaihe 38 M€ ENI-hankkeessa toteutettavan osuuden kustannusarvio on 5,2M€, josta EU-rahoitusta saadaan 4,2M€.

YHDISTÄÄ ————— PUOLI SUOMEA

Tarkempaa suunnittelua ja rahoitusta vaativat hankkeet

Imatra-Joensuu välin perusparannus ja nopeudennoston vaatimat toimenpiteet

- Tarveselvitys **Imatra–Joensuu**-rataosuuden nopeuttaminen (Liikennevirasto, hankesuunnitteluosasto, Helsinki 2018)
- Selvityksessä on tarkasteltu mahdollisuuksia lyhentää Imatra–Joensuu-rataosuuden matka-aikoja.
- Työssä tutkittiin neljää eri laajuista nopeutustoimenpiteistä koostuvaa hankevaihtoehtoa, joita verrattiin vertailuvaihtoehtoon, jossa radalle tehdään vain välttämättömät kunnossapitotoimet radan nopeustason säilyttämiseksi nykyisellään.

Hankevaihtoehdot:

- **Ve 0** Nykytasaisen liikennöinnin jatkumisen kannalta välttämättömät korvausinvestoinnit, kustannusarvio **89 M€**.
- **Ve 1** Korvausinvestointien lisäksi nopeutustoimenpiteitä välillä Kesälahti–Joensuu, kustannusarvio **138 M€**. Toimenpiteet **lyhentäisivät matka-aikaa n. 9–15 min.**
- **Ve 2** Korvausinvestointien lisäksi nopeutustoimenpiteitä välillä Parikkala–Joensuu, kustannusarvio **162 M€**. Toimenpiteet **lyhentäisivät matka-aikaa n. 13–18 min.**
- **Ve 3** Korvausinvestointien lisäksi nopeutustoimenpiteitä koko Imatra–Joensuu-välillä, kustannusarvio **206 M€**. Toimenpiteet **lyhentäisivät matka-aikaa n. 16– 25 min.**
- **Ve 4** Korvausinvestointien lisäksi laajoja nopeutustoimenpiteitä koko Imatra–Joensuu-välillä, kustannusarvio **330 M€**. Toimenpiteet **lyhentäisivät matka-aikaa n. 21–31 min.**

#ITÄRATA

Savon rata – suunnitteilla, suurelta osin rahoitusta vailla

Kuopion ratapiha

- **Ratapihan parantamisen** kokonaiskustannusarvio on 47 milj. euroa MAKU 130 (2010=100).
- Vaiheittain toteuttamisen arvioidaan lisäävän kustannuksia 2 M€:lla. Kustannusarvio vaiheittain toteutettuna on 49 M€.
- Kustannusarvio **ei sisällä** vuoden 2017 kunnossapitotöiden yhteydessä toteutettuja töitä, 5 M€
  - Henkilötunnelin jatkaminen 1 milj. euroa (Väyläviraston osuus)+ EU-rahoitus, käynnissä
  - Ratapihan turvalaitteiden uusiminen, tavararatapihan muutos 29 milj. euroa
  - Henkilöratapihan muutos 19 milj. euroa

Ratasuunnitelma Ylivieska-lisalmi-Kontiomäki toiminnallisuuden parantaminen:

- Ratasuunnitelma valmistunut v. 2014 ja hyväksytty Liikennevirastossa 27.11.2018 (LIVI/9134/04.01.01/2018)
- Ratasuunnitelma sisältää Savonradalle lisalmen kolmioraiteen sekä Latukan (lisalmi), Rasimäen (Kajaani) ja Kuluntalahden (Kajaani) uudet liikennepaikat. Nämä parantavat henkilö- ja tavaraliikenteen palvelutasoa ja vähentävät häiriöherkkyyttä
- Eduskunta myönsi v. 2019 II-lisätalousarviossa Ylivieska-lisalmi sekä Siilinjärvi-Ruokosuo -yhteysvälien sähköistykseen sekä lisalmen kolmioraiteen rakentamiseen 55 M€:n sopimusvaltuuden eli kohteen toteuttaminen voidaan aloittaa

Toteutus käynnissä:

1 vaihe (54,5 M€):

- Ylivieska-lisalmi sähköistys 44 M€
- lisalmen kolmioraide 9,5 M€
- lisäksi Siilinjärvi-Ruokosuo sähköistys 1,0 M€ (YARA:n kaivosyhteys)

Suunnitteilla 2 vaihe (38 M€):

- Liikennepaikat 38 M€

Savon rata - tarkempaa suunnittelua ja rahoitusta vaativat hankkeet

Savon radan perusparantaminen ja nopeuden noston vaatimat toimenpiteet

- Selvityksessä Rataosuuden Kouvola-Kuopio nopeudennosto (Esiselvitys Liikennevirasto, Helsinki 2018) on esitetty rataosuuden Kouvola–Kuopio nopeudennoston edellyttämät toimenpiteet ja kustannukset sekä niiden vaikutukset matkustajajunien matka-aikaan.

Toimenpiteet jaoteltiin kahteen eri hankekoriin:

Hankekori 1

- sisältää toimenpiteet, jotka on esitetty hankeselvityksessä 19.1.2018 (Liikennevirasto 2018B). Kustannusarvio on yhteensä **9,4 M€**.
- Toimenpiteillä saavutetaan tavanomaisella kalustolla noin 4 minuutin ja kallistuvakorisisella kalustolla **14 minuutin aikasäästö**.

Hankekori 2

- Sisältää hankekorin 1 toimenpiteiden lisäksi toimenpiteitä, jotka mahdollistavat nopeudennoston pidemmällä rataosuuksilla.
- Kustannusarvio yhteensä **62,1 miljoonaa euroa** (maku2010=130). Hankekorin 2 toimenpiteiden kustannukset, jotka ei sisälly hankekoriin 1, on 52,7 M€.
- Toimenpiteillä voidaan saavuttaa Kouvolan ja Kuopion välillä tavanomaisella kalustolla noin 8 minuutin ja kallistuvakorisisella kalustolla **21 minuutin aikasäästö**

Kouvola-Kuopio, peruskorjaus ja turvalaitteiden uusiminen (57 M€)

Pieksämäen ratapihan peruskorjaus (15 M€)

Kuopio-Kajaani, Savonradalle tulisi laatia esiselvitys/tarveselvitys nopeuden noston edellyttämistä toimenpiteistä yhteysvälille Kuopio-lisalmi-Kajaani (Kontiomäki), mm. tasoristeysten poisto ja kohtauspaikkojen rakentaminen

Savonradan jatke pohjoiseen:

- Kontiomäki-Pesiökylä-Ämmänsaari / Taivalkoski radan peruskorjaus
- Rataa voidaan pitää kunnossapidon toimenpiteillä liikennöitävässä kunnossa enää muutamia vuosia
- Väyläviraston hankearvioinnissa on tarkasteltu useita vaihtoehtoja
- Kainuun liitossa nähdään tarkoituksenmukaisimpana vaihtoehtona toteuttaa perusparannus vaihtoehdon Ve2 mukaisena (radan peruskorjaus Kontiomäki-Pesiökylä, Pesiökylän uusi kuormauspaikka, Hyrynsalmen kuormauspaikan korvausinvestointi, maantien 8950 parantaminen, Pesiökylä-Ämmänsaari rataosuuden sulkeminen liikenteeltä)
- Kustannusarvio Ve2:lle on 66,5 M€
- Päätös radan tulevaisuudesta / perusparannuksesta tarvitaan nopeasti

Lähde: Kontiomäki-Pesiökylä-Ämmänsaari/Taivalkoski -radan peruskorjaus, Hankearviointi, Väyläviraston julkaisu 26/2019, Rata kontiomäki-Pesiökylä (-Taivalkoski), Väyläviraston Suunnittelukohde 10/2019 -kohdekortti

Uusimaa-kaava 2050

- Itäratayhteysien osalta **UUSIMAA 2050-kaavaehdotus** on ratkaisun, selvitysten ja vaikutusten arvioinnin kannalta **puutteellinen**.
- MRL 9§: Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.
- 9/2019, Uudenmaan liiton vastine Pohjois-Savon liiton muistutukseen luonnoksesta: ”Itä-Suomen ja Uudenmaan välisiä ratayhteyksiä on tarpeen kehittää. Vaihtoehtoisista linjauksista on tehty alustavia selvityksiä, mutta päätöstä linjauksesta ei ole tehty. Porvoon ja Kouvolan välisestä linjausvaihtoehdosta ei ole olemassa suunnitelmaa, jonka perusteella linjaus olisi mahdollista esittää Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa.”

Uudenmaan ja Kymenlaakson maakuntakaavaehdotukset

- **MRL 28 § Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.**
- YM/opas 10 maakuntakaavamerkinnot ja –määräykset: Ohjeellisen pääradan merkinnällä voidaan osoittaa enintään kaksi linjausvaihtoehtoa.
- Porvoo-Kouvola raideyhteys on osoitettu **yhteystarve**merkinnällä Uudenmaan kaavaehdotuksessa, **ohjeellisena** Kymenlaakson maakuntakaavaehdotuksessa (2 vaihtoehtoa), merkittävä ero jatkosuunnittelun suhteen
- Kymenlaakson merkintä pohjautuu uuteen Korja-Koskenkylä –ratakäytäväselvitykseen, jota Kymenlaakson ja Uudenmaan liitto ovat tehneet yhdessä.
- Selvitys puuttuu Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksen aineistosta. Tämä on merkittävä puute myös osallisten näkökulmasta.
- Väylävirasto kokoaa itäratavaihtoehtoja koskevat selvitykset, LVM julkistaa selvityksen keväällä 2020
- LVM:n johdolla valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma laadinnassa

Koria-Koskenkylä ratakäytäväselvitys

Työn tavoitteena on ollut laatia selvitys kaksiraiteisen junaradan toteuttamisesta Loviisan Koskenkylän ja Kouvolan Korian välille. Työssä on tutkittu radalle potentiaalisia ratakäytäviä vaihtoehtotarkasteluineen sellaisella tarkkuustasolla, joka vastaa ohjeellisen maakuntakaavamerkinnän selvitykseltä vaadittavaa tasoa.

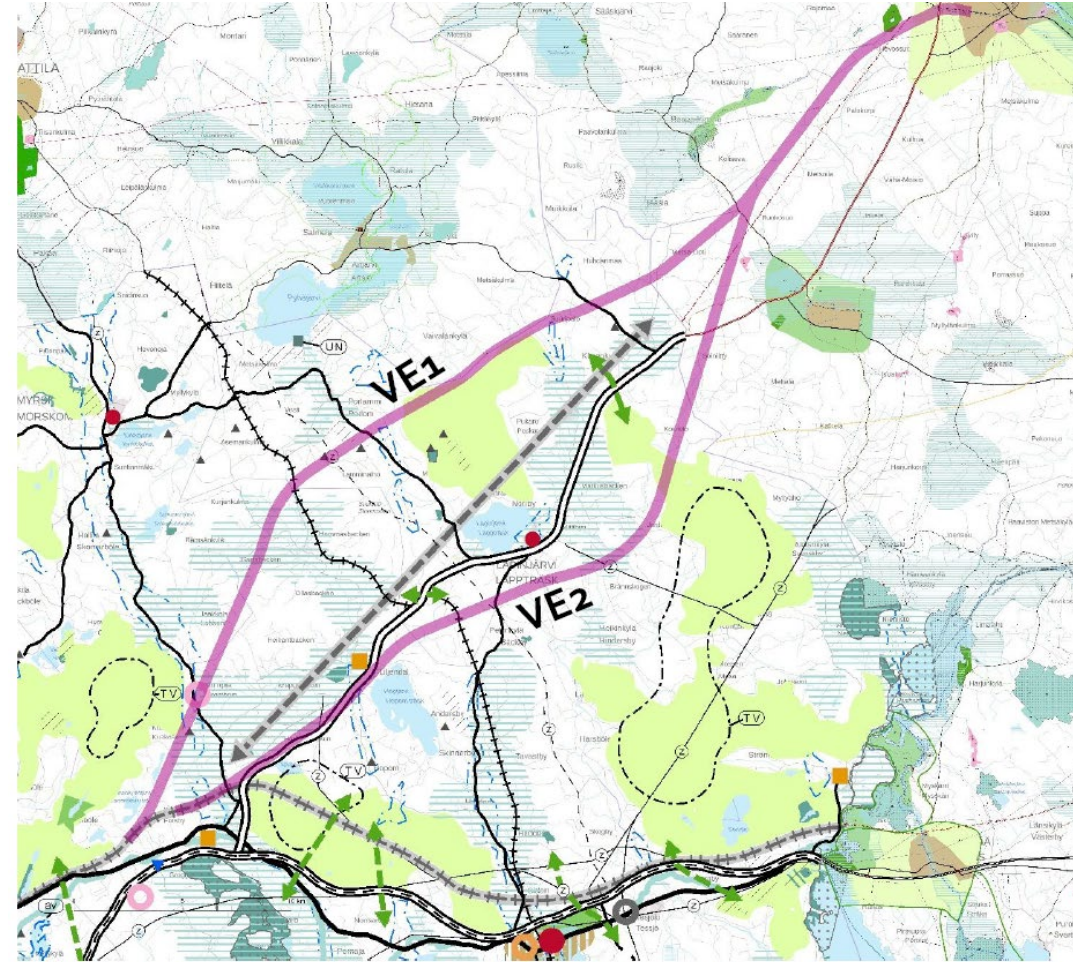
Ratalinjauksien vaihtoehtojen tarkasteluissa on pyritty löytämään linjaus, joka ei merkittävästi kasvata Itä-Suomeen suuntautuvien ratalinjauksien tarkastelussa määriteltyä matka-aika-arviota nopeudella 300 km/h. Ratakäytävien suunnittelussa on otettu huomioon nykyinen ja suunniteltu maankäyttö sekä maiseman, kulttuuriympäristön ja luonnon arvokohteet. Lisäksi on selvitetty, miten rata saadaan ratateknisesti liitettyä olemassa olevaan päärataan Korian seisakkeella.

Ratakäytävävaihtoehtojen toteuttamisen vaikutuksia on arvioitu maakuntakaavatarkkuudella

1.3. Työn tekijät

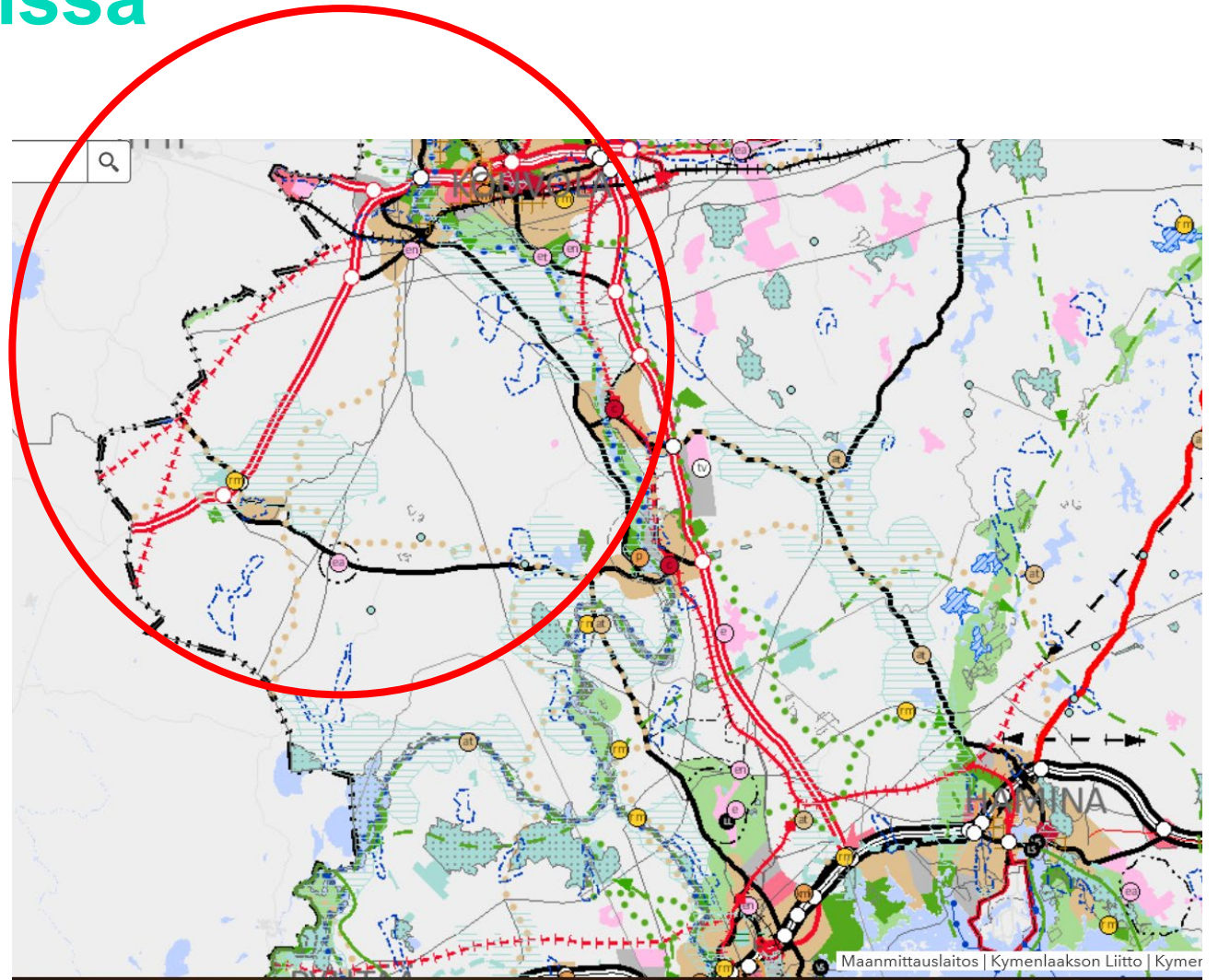
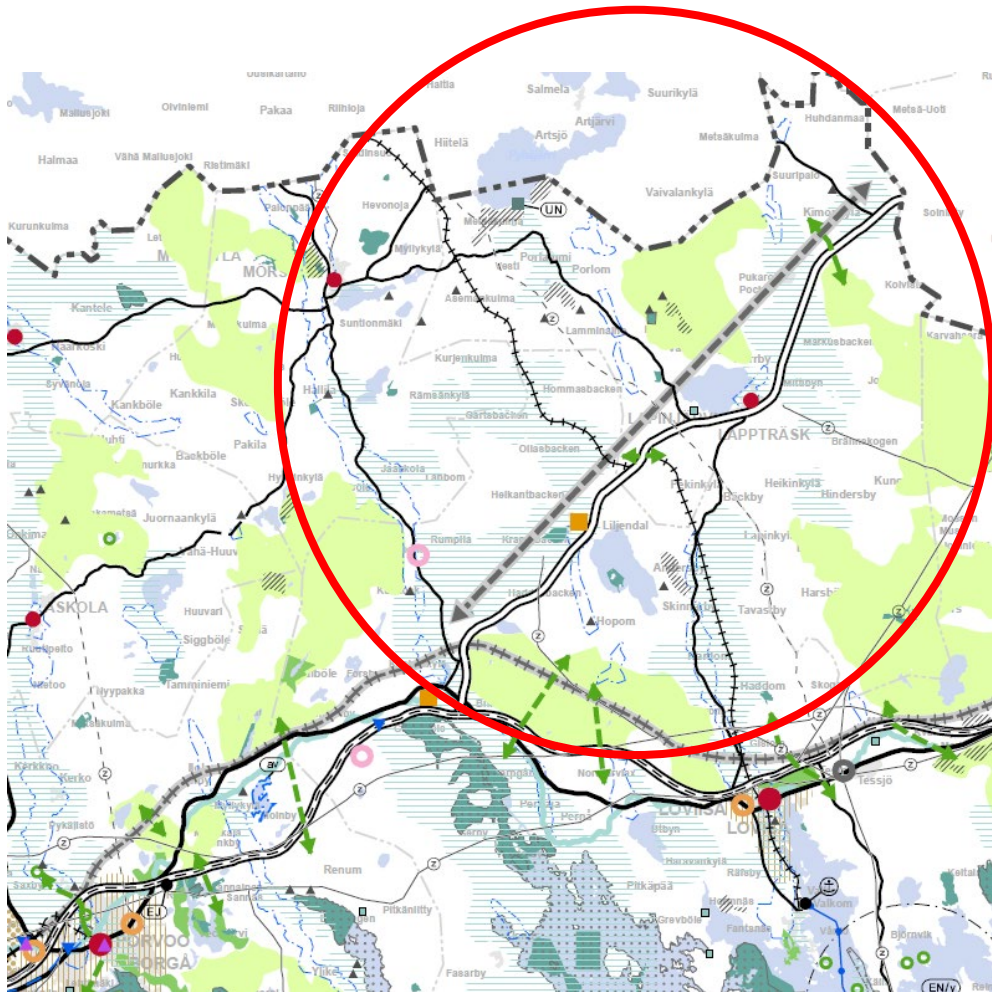
Työryhmä

Frank Hering	Kymenlaakson liitto
Lotta Vuorinen	Kymenlaakson liitto
Matti Konttinen	Kymenlaakson liitto
Petri Suominen	Uudenmaan liitto
Jussi Lindberg	Väylävirasto
Marko Luukkonen	Kouvolan kaupunki
Maija-Riitta Kontio	Porvoon kaupunki
Maaria Mäntysaari	Loviisan kaupunki
Pauli Korkiakoski	Kotkan kaupunki
Petteri Kukkola	Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Jussi Kailasto	Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Kuva 7. Ratakäytävävaihtoehdot Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen voimassa olevien maakuntakaavojen sekä Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaehdotuksen 20.3.2019 päällä.

Porvoo-Kouvola raideyhteys maakuntakaavaehdotuksissa

Lisätietoja:

Yhteyspäällikkö **Sami Laakkonen**, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Suunnittelujohtaja **Paula Qvick**, Pohjois-Savon liitto
Kehitysjohtaja **Petteri Portaankorva**, Kouvolan kaupunki
Kaupunginjohtaja **Jukka-Pekka Ujula**, Porvoon kaupunki